

Een robuuste Nederlandse circulaire plasticwaardeketen

Position paper TNO voor rondetafelgesprek over circulaire plastics op 6 maart 2025

Auteurs Dr. E.K. (Esther) van den Beuken, Ir H.C. (Hella) Koops en Q.M. (Quirine) Cohen

Inleiding

Het stimuleren van de inzet van circulaire polymeren is nodig om volledige circulariteit van plastics in 2050 te bereiken. Met de huidige invulling van de circulaire plasticsnorm wordt deze doelstelling echter niet gehaald.

Oproep aan de Tweede Kamer

1. Creëer een gelijk speelveld voor Nederlandse ondernemers binnen de plasticwaardeketen door te sturen op - en aan te sluiten bij Europese wetgeving en beleid.
2. Stimuleer groeiende inzet van recyclebaar in alle plastic producten, binnen de technische haalbaarheid en recyclebaarbeschikbaarheid, en verplicht design voor recycling.
3. Faciliteer een stabiele concurrentiepositie voor Nederlandse recyclers om verdere faillissementen te voorkomen.
4. Zorg voor een verbod op plastic verbranding.

Uitdagingen en oplossingsrichtingen

1: Gelijk speelveld voor Nederlandse ondernemers

Uitdaging: Onder de voorgestelde circulaire plasticnorm komt het speelveld voor Nederlandse verwerkers van plastics onder druk te staan in vergelijking met hun buitenlandse concurrenten. Dit in een tijd waarin de chemische sector in Nederland het moeilijk heeft vanwege (onder andere) hoge energiekosten en concurrentie door goedkope plastics uit Azië en de VS.

Oplossing: Stuur op - en sluit aan bij Europese wetgeving (zoals de *Packaging and Packaging Waste Regulation* voor verpakkingen (PPWR)) om een gelijk speelveld te creëren voor ondernemers binnen Europa. Verleg het aangrijpingspunt van de norm, dat nu bij de verwerker ligt, naar het einde van de keten (zoals bij de Europese PPWR) door gebruik te maken van Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV's).

Ook kan CO₂-beprijzing een rol spelen. Maak gebruik van het bestaande systeem van scope 3 emissiebeprijzing voor verwerkers om plasticrecycling en recyclebaarinzet te bevorderen. Zorg voor een uniform systeem van *mass balancing* om CO₂-reductie door inzet van hoogwaardig recyclebaar en grondstoffen uit *advanced recycling* te stimuleren.

Door aansluiting bij bestaande regelgeving voorkom je additionele administratieve last.

2. Stimuleer groeiende inzet van recyclebaar in alle plastic producten, binnen technische haalbaarheid en recyclebaarbeschikbaarheid, en verplicht design voor recycling

Uitdaging: De norm gaat niet sturen op de kwaliteit van het recyclebaar, enkel op het volume. Daardoor gaat meer recyclebaar terechtkomen in producten met een lage economische waarde, zoals bermplaatjes en bloempotten. Daarnaast is er slechts een beperkte beschikbaarheid van hoogwaardige circulaire polymeren voor bijvoorbeeld contact-sensitieve materialen (voedselverpakkingen etc.) en high end plastics. Capaciteitsvergroting en kwaliteitsverbetering zijn nodig om de circulaire plasticdoelstellingen te halen, maar er zijn weinig prikkels om te investeren in hoogwaardige mechanische c.q. *advanced recycling* en biobaseerde polymeren in Nederland.

Oplossing: Optimalisatie en uitbreiding van sorteer- en recyclingprocessen is nodig alsmede ontwikkeling van biogebaseerde polymeren. Dit kan gestimuleerd worden door een getrapte bijmengverplichting van circulaire polymeren vast te leggen via de UPV's en benodigde investeringen in nieuwe recycling- en productiecapaciteit te ondersteunen met subsidies. Daarnaast moet er vanuit UPV's design voor recycling ingeregeld worden.

3. Faciliteer een stabiele concurrentiepositie voor Nederlandse recyclers om verdere faillissementen te voorkomen

Uitdaging: De huidige Nederlandse recyclers staan al onder druk, blijkende uit de 12 faillissementen van afgelopen jaar. Essentieel is dat een kettingreactie van een omvallend ecosysteem wordt voorkomen en Nederland haar koploperspositie op circulaire plastics niet verliest. Omdat de norm enkel het volume en niet de kwaliteit van plastic recycalaat stimuleert is het aantrekkelijk om goedkoop (en soms ongekwalificeerd) recycalaat uit het buitenland te halen. Dit vormt een bedreiging voor Nederlandse recyclers. Tenslotte is er een nationale plastic heffing op handen van €543 miljoen per jaar. Indien deze belastingheffing bij de verwerkers wordt neergelegd, kan dit leiden tot een kostenpost van 0,8 miljoen euro per (MKB) bedrijf en zal hun concurrentiepositie verder aantasten.

Oplossing: Een mogelijke oplossing is om een 'Support Duurzame Overbruggingsregeling' in te voeren voor Nederlandse recyclingbedrijven. Circular Plastics NL heeft een methodiek ontwikkeld die laat zien dat met een bedrag van €0,15 per kg voor een periode tot 2030 verwerkers al rendabel kunnen produceren in de huidige economie.

Daarnaast kunnen lange-termijn nationaal beleid en, zoals in België, meerjarige contracten voor sorteerders en recyclers bijdragen aan een goede concurrentiepositie voor de Nederlandse ketenspelers en een gunstig klimaat voor investeringen in nieuwe sorteer- en recyclingcapaciteit. Voor de nationale plastic heffing is ons advies om dit niet bij convertors neer te leggen maar aan het einde van de keten, en dit te regelen via UPV's.

4. Zorg voor verbod op plasticverbranding

Uitdaging: Een deel van het plastic afval gaat nu nog verloren in de verbrandingsoven, waardoor de CO₂ uitstoot veelal groter is dan bij recycling en de economische waarde (van het potentieel verkrijgbare recycalaat) onbenut wordt.

Oplossing: In Nederland wordt er nog veel plastic verbrand dat recycleerbaar is. In België pakken ze dit anders aan. Hier is een uniform brongescheiden ophaalsysteem van plastic afval en is een verbrandingsverbod op plastic afval ingevoerd. Deze maatregelen kunnen ook in Nederland het volume en de kwaliteit van gerecyclede plastics vergroten.

Contactpersoon: Tim Kreuk, Manager Public Affairs (tim.kreuk@tno.nl)